

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli főrvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
budapesti kir. közjegyző. KIADJA: ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csékk számlája: 41.951.

A novella tervezet és az ügyvédi kar.

(Szpt.) Ennek a közlönynek múlt számában részletesen ismertettük az igazságügyminiszternek a közjegyzői rendtartás újabb novelláját magában foglaló tervezetét, nemkülönben erre vonatkozólag a magyar közjegyzői karnak a Budapesten ez évi június hó 7. napján tartott kamaraközi értekezletén létrejött elvi megállapodások alapján egybeállított véleményező felterjesztését. A vonatkozó közleményben megemlékeztünk arról is, hogy a törvénytervezetre vonatkozólag a magyar ügyvédi kamarák országos bizottsága és a budapesti ügyvédi kamara szintén véleményező felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez s ebben egyértelműen azt kéri, hogy a tervezetből a 28—35. §-ok, vagyis a kir. közjegyzők ügykörére vonatkozó VII. fejezet kihagyassék s az ott tárgyalt intézkedések — természetesen lényegesen módosított formában — a kor szükségleteitől sürgetett okirati kényszerről szóló önálló törvény keretében valósítsanak meg.

Lényegileg mindkét felterjesztésnek nemcsak a petituma azonos, hanem javarészből azonosak az azokban felsorakoztatott érvek is, amely okból a két felterjesztéssel az alábbiakban egységesen foglalkozunk. Az ide vonatkozó észrevételeink előterjesztése előtt azonban hangsúlyozottan kell reámutatnunk arra, hogy a magyar közjegyzői kar a jogszolgáltatás másik jelentős tényező-

A novella tervezet és az ügyvédi kar.

A kassai kir. közjegyzői kamara alakuló közgyűlése.

Közlemények.

Kinevezések.

Athelyezések.

Halálozás.

A debreceni kamara közgyűlése.

Közjegyzői állások a visszacsatolt Délvidéken.

Új állások rendszeresítése.

Az erdélyi közjegyzők nyugdíjügye.

A közjegyzői díjak emelése.

Közjegyzői kamarák kerületének módosítása.

A Budapesti Közlöny előfizetése.

Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének kiegészítése.

Miért csere a tulajdonközösség megszüntetés.

Az O. F. B. hatásköre örökösödési jogi kérdések elintézésére.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Joggyakorlat.

Magánjog.

jének az ügyvédi karnak kiemelkedő fontosságú, hivatásszerű munkásságát mindig és minden adott alkalmal, hivatalos összejövetelein és sajtójában általános és osztatlan elismeréssel honorálta, erkölcsi és anyagi érdekeit kényes gonddal tartotta mindig szem előtt nemcsak, hanem azok szolgálatában, az ügyvédi kar alkotmányjogi és gazdasági helyzetének kívánatos és mindenképpen indokolt megjavítása érdekében a rendelkezésre álló minden eszköz felhasználásával való közreműködését önzetlen készséggel ajánlotta fel és vetette latba. A közjegyzői karnak az ügyvédi érdekekkel való ez a, különösen az utóbbi évtizedben, fokozott mértékben megnyilvánuló együttérzése eredményezte a két kar saját hivatásszerű munkakörének kölcsönös s ezt készséggel elismerjük, — tiszteletben tartását s ennek keretében a jogszolgáltatás nagyfontosságú céljainak harmonikus szolgálatát.

Az utolsó évtized e harmonikus együttműködése, az ügyvédi érdekeknek a közjegyzői kar részéről fenntartás nélkül való önzetlen szolgálata alapján jogszerűen igényelhetette a közjegyzői kar a rendtartás novella tervezetének ha nem is minden eszközzel való támogatását, de a tárgyilagos kezelés keretében elismerését annak, hogy a tervezettel kapcsolatosan nem lehet szó egyoldalú közjegyzői érdekek favorizálásáról, amelyre nézve indokot alig találhatunk, de valamelyes jogszolgáltatási érdekekkel talán mégis szerves kapcsolatba lehetne hozni a tervezet rendelkezéseit. Ezzel szemben azonban a novella tervezettel kapcsolatosan az ügyvédi kar részéről történt megmozdulások s így a fentemlített két felterjesztés is nemcsak, hogy figyelmen kívül hagyta teljesen a közjegyzői kar érdekeit, amit alapjában véve még rossz néven talán nem is vennénk, de kétségbevonta azt, hogy a tervezet általános jogszolgáltatási érdekeket szolgálna s a tervezetre vonatkozó észrevételeket egyedül és kizárólag az ügyvédi érdekek egyoldalú és minden vonatkozásában tárgyilagos indokokkal alá nem támasztható előtérbehelyezésével tette meg. Őszinte sajnálatunkra szolgál, hogy azt a tárgyilagosságot, amely egyébként az ügyvédi rendnek részünkről is készséggel elismert sajátossága, a tervezet véleményezésénél csak igen lefokozott mértékben tudtuk megállapítani.

A tervezet végeredményében ügyvédi érdekeket — hogy minő mértékben és minő jogszerű alapon, arra majd később fogunk reátérni — valójában érintvén a hivatalos ügyvédi szervezetek részéről annak kitörő örömmel való fogadására természetesen nem számítottunk. Bár ilyenfokú tárgyilagosságra a magyar

ügyvédség történetében volt példa, amikor 1871. évben a közjegyzői intézménynek a magyar jogrendszerbe való behelyezésére vonatkozó előkészítő tárgyalások rendjén a debreceni ügyvédi kamara a hivatalos tervezettel szemben a közokirati kényszer kiterjesztését a házastársak ügyletein felül az irni és olvasni nem tudók, a fel- és lemenők, harmadiziglen való rokonok és sógorok szerződéseire is javasolta. Arra azonban joggal számíthattunk, hogy a tervezet rendelkezéseinek elbírálásánál az érvek gondosan tárgyilagos elbírálásban fognak részesülni. Nem maradnak teljesen figyelmen kívül azok, amelyek a tervezet mellett szólnak s az esetleg ellene szóló érvek az alapos és szükség szerint az egyéni érdekeken is felülemelkedő megfontolás retortáján fognak átbocsáttatni.

A két felterjesztéssel azok minden részleteire kiterjedően ezúttal nem áll módunkban foglalkozni. Csupán a lényegesebb észrevételekre vonatkozó megjegyzéseinket áll ezúttal módunkban e lap sajnos eléggé korlátozott keretei között az alábbiakban megtenni.

A felterjesztésekben előre bocsátott azzal az észrevétellel, mely szerint törvényalkotási rendszeresség okából a tervezetnek a közokirati kényszerre vonatkozó rendelkezései teljesen kihagyandók s azok nem a „mostani tervezet elgondolásai szerinti egyoldalú(!) szempontok mellett, hanem az egyetemes jogszolgáltatási érdekeket jobban szem előtt tartó módon(!) külön okirati kényszerről szóló önálló törvény keretében valósítandók meg“, részletesebben foglalkozni nem kívánunk, csupán annak a megjegyzésére szorítkozunk, hogy ha a közokirati kényszer esetei már eredetileg is a közjegyzői rendtartásban nyertek, véleményünk szerint helyesen — szabályozást, nem igen eshetik súlyos sérelem a törvényalkotási rendszeresség elvén, ha a közokirati kényszer eseteinek újabb szabályozása is nem önálló törvény, hanem a közjegyzői rendtartás novellájának keretében történik meg. Ennél a különben sem érdemi észrevételnél tehát hosszasan időzni nem kívánunk, annyit azonban meg kell még jegyeznünk, hogy az *okirati kényszerre vonatkozó első törvényjavaslat* — bár bizonyos esetekben az ügyvédekkel bifurkatív módon — *a közokirati kényszert sokkal tágabb keretek között kívánta megvalósítani, mint a novella tervezet.*

A tervezetnek a közokirati kényszerre vonatkozó rendelkezéseit a felterjesztések mindenekelőtt általános jogszolgáltatási

érdekből s majd és főleg az ügyvédség erkölcsi és anyagi érdekei nézőpontjából kifogásolják. A jogszolgáltatási vonatkozást téve elsősorban a magunk részéről is vizsgálat tárgyává megállapítjuk, hogy a felterjesztések álláspontunkkal megegyezően elismerik, hogy az okirati kényszer szabályozása a lényegesen változott gazdasági és politikai viszonyok következtében időszerűvé vált. Ezt az időszerűséget viszont az ügyletkötő felek jogai biztosságának, másrészt pedig ezzel kapcsolatosan a bíróság tehermentesítésének szemszögéből is mérlegelnünk kell.

Amióta — egyedül és kizárólag politikai tekintetéből — a jogkereső közönség eminens vagyoni jogi érdekeinek szolgálatára a községi jegyzőket is feljogosították, az ügyletkötéseknél a jogbiztosság kérdése s ezzel a bíróságoknak perekkel való túlterhelése egyenesen katasztrófálissá vált. Nem „önző közjegyzői“ nézőpontból, hiszen a községi jegyzők magánmunkálkodási területe nemcsak a régi rendtartás, de a mostani tervezet rendelkezéseinek figyelembe vételével is csak kisebb részben esik kötelező közjegyzői hatáskörbe, hanem az általános jogszolgáltatás nézőpontjából s ekként közérdekből kezdte és folytatja a közjegyzői kar immár évtizedek óta szóval és írásban a meg nem alkuvó kérlelhetetlen harcot a jegyzők magánmunkálkodási jogosítványának megvonásáért. Lojálisan el kell ismernünk, hogy ebben a harcban a magyar ügyvédi kar nagyszúlyú támogatását mindig magunk mellett éreztük. Hogy a magyar jogszolgáltatás minden tényezőjének egyértelmű álláspontja s annak az egyre meghatóbb mérvű panaszkodásnak ellenére, hogy a jegyzői kart másoldalról mindenféle közigazgatási munkával agyonterhelik, — a jogszolgáltatásnak az okiratszerkesztés elég nagyfontosságú területén a jogi kontárok hatósági jogkörük szelid, avagy kevésbé szelid nyomása alatt még mindig szabadon „tevékenykedhetnek“, ez a közjegyzői és ügyvédi kar közös akciója, közös kitartó küzdelme erőteljességének és megszakítás nélkül való állandóságának hiányán nem múlt.

A jogszolgáltatás általános érdekei, a változott viszonyok mellett a községi jegyzők magánmunkálkodási „tevékenységére“ való különös tekintettel parancsolóan követelik az okiratszerkesztés jelenlegi rendszerének, illetve rendszertelenségének mielőbbi törvényes szabályozását. A szabályozás sürgőssége tekintetében a közjegyzői karnak módjában áll azokat a külön adatokat is szolgáltatnia, amelyek arra vonatkoznak, hogy a községi jegyzők magánmunkálkodási jogosítványuk alapján s azzal ezúttal is ala-

posan visszaélve, újabban a hagyatékok rendezését, amely kizárólagos közjegyzői hatáskörbe tartozik, egyre fokozódó mértékben magukhoz kaparintották. Teszik pedig ezt immár általánosnak minősíthető gyakorlattal akként, hogy ha súlyos beteghez hívják el végrendelet szerkesztés okából a jegyzőt, avagy enélkül is a jegyző saját kezdeményezésére reáveszi a feleket arra, hogy vagyonukról nem halálesetre, hanem élők között kötött szerződéssel rendelkezzenek. Ezzel a felek vagyoniát immár mind gyakrabban kezdik elvonni az örökösödési eljárás alól nemcsak, hanem a nem jogászi mentalitás mellett és nem jogászi formában szerkesztett okiratokkal a feleket jelentős károkat okozó, sőt sok esetben teljes vagyoni tönkretételüket okozó pereknek teszik ki.

Nem vitatható jogszolgáltatási érdek tehát, hogy ez a jogszerűen károsnak minősíthető állapot a jogszolgáltatás megszilárdítása irányában mielőbb törvényes úton rendeztessék. Ekként az ellen, hogy az igazságügyi kormányzat az okiratszerkesztés kérdését rendezni kívánja, úgy hisszük a jogszolgáltatás egyetlen tényezőjének sem lehet kifogása. Különösen elsőrangú és helyesen felfogott kormányzati teendő ez a közvetlenül a halálozás előtt való, a pereknek valóságos melegágyát képező laikus okiratszerkesztés megakadályozása, ezzel a felek súlyos károsodásának megelőzése s a bíróság lehető tehermentesítése. Amikor tehát a kormányzat a helyzet sürgős orvoslásának szükségességét felismerve az okirati kényszer általános szabályozása előtt a halálozás előtt való jegyzői vagyონrendezéseket meg akarja akadályozni s az ezirányú okiratszerkesztést annak az örökösödési eljárást lefolytató közegnek működési körében óhajtja biztosítani, akinek ilyen családi vagyónrendezési kérdésekben kifejlett elméleti és gyakorlati szaktudása van, közérdekből s a jogszolgáltatás általános érdekeire való kötelezőszerű figyelemmel jár el.

Nem állunk messze a valóságtól annak a megállapításával, hogy az igazságügyi kormány a tervezettel, amely a fel- és lemenők között kötött ügyletekre nézve közokirati kényszert kíván megállapítani, nagyrészt csupán azt, amit a jegyzők a halálozás előtt szerkesztett vagyónrendezési okiratokkal kivontak a közjegyzői hatáskörből, már az örökösödési eljárásnak közjegyzői hatáskörbe utalásánál mérlegelt közérdekből vissza akarta utalni a közjegyzői működési körbe. Szerény véleményünk szerint a tervezet közokirati kényszert a fel- és lemenők szerződéseire kiterjesztő rendelkezéseinek tulajdonképpeni célzata és motívuma a

fenti elgondolás, amely ekként távolról sem akart elvonni s alig vont is el ügyvédi munkaalkalmat, csupán az első elhatározó lépés abban az irányban, amely a magyar jogrendszert súlyosan diszkreditáló jegyzői magánmunkálatti jogosítvány fokozatos megszüntetése felé vezet s amely lépést a magyar jogszolgáltatás minden tényezőjének nemcsak hogy kifogásolnia nem lehet, de indokolt örömmel kell fogadnia.

A tervezet rendelkezéseit, a jogszolgáltatás általános érdekeire figyelemmel ekként mérlegelve, a tárgyilagossá megállapítás szerény véleményünk szerint csak azt eredményezheti, hogy a fel- és lemenők ügyleteire a közokirati kényszer kiterjesztése helyes és megokolt. Mert helyes és megokolt az, hogy ez az existenciális vagyoni érdekeket érintő s java részben az elhalálózásra tekintő ügyletkötési munkakör, amely ezidőszert javarészt a laikus községi jegyzők kezében van, azonos indok alapján oda utaltassék, ahol a hagyatékok rendezése van, vagyis a közjegyzői hatáskörbe. Mindezekről eltekintve, az az indok, amely a házastársak ügyleteire vonatkozólag közokirati kényszert tart helyesnek, általánosságban s talán még fokozott mértékben áll a fel- és lemenők ügyleteire, ahol különleges fontossággal bír az, hogy annak megkötésénél pártatlan szakértő működjen közre, aki nem az egyik, vagy másik fél érdekeit, hanem az összes ügyletkötő felek érdekeinek figyelembe vételével az ügylet jogszerűségének és igazságosságának érdekeit teljes tárgyilagossággal képviseli.

A felterjesztések túlzottan komor színekkel festik azokat az állítólagos sérelmeket, amelyek a tervezettel az ügyvédséget erkölcsi és anyagi téren érik s egyidejűleg talán szintén túlzottan komor színeket használnak az ügyvédség jelenlegi, illetve a közeljövőben várható gazdasági helyzetének ecseteléséhez. Ebben az utóbbi vonatkozásban pl. a tárgyilagossá szemlélet nem térhet ki annak a megállapítására elől, hogy, ha most talán még súlyos is az ügyvédség anyagi helyzete, ebben egyrészt az ügyvédség maga is hibás, amiért évtizedekkel ezelőtt túlzottan liberális jelszavakat hangoztatva a numerus clausus behozatalára vonatkozó törekvésekkel* minden eszközzel szembeszállt s ezeket a törekvéseket

* A numerus clausus megvalósítására vonatkozóan az Országos Ügyvédszövetség kolozsvári osztálya megbízásából 1911. évben éppen e sorok írója, mint a szövetség akkori osztálytitkára szerkesztett részletesen megokolt memorandumot, amelyet az osztály nevében az igazságügyminiszterhez terjesztettek fel.

akkor sikerült is teljes mértékben megakadályoznia, holott, ha a háború előtt megvalósították volna a numerus clausust, a nehéz gazdasági viszonyok súlyát most könnyebben viselte volna el a magyar ügyvédség; másrészt, a magyar ügyvédség helyzetében a közeljövőben az új ügyvédi rendtartásban végre mégis megvalósított numerus clausus és a zsidó törvények korlátozó rendelkezései következtében a javulás jeleinek kétségtelenül jelentkezniök kell.

Azt, hogy a jelenlegi helyzettel szemben a tervezet bizonyos munkaterületeket az ügyvédi működési körből elvon, késégbevonni nem lehet. Azonban a fentiekben már reámutattunk arra, hogy ez az elvonás vajmi csekély mérvű s a tényleges elvonás inkább a jegyző munkaköréből történne. Ennek megfelelően az ügyvédséggel kapcsolatban a tervezetnek anyagi vonatkozása sem túlságosan számottevő, annyira semmiesetre sem, hogy azzal szemben olyan komor vészjeleket kellene leadni, mint aminőket a felterjesztés célszerűnek látott kifejezésre juttatni. Mindezek mellett a munkaalkalom elvonását teljesen alap nélkül valónak és jogszerűtlennek minősíteni az utóbb hivatkozott indok alapján nem igen lehet.

Az ügyvédség a tervezettel szemben jogszerűen erkölcsi sérelemről sem panaszkodhatik. A magyar ügyvédi kar megbízhatóságát és szaktudását senki s legkevesbbé szakember vonhatná kétségbe. Joggal gondolhatjuk, hogy ilyen szándékkal a tervezet készítői sem volnának megvádolhatók. Azt azonban állítjuk s ezt kétségbevonni nem igen lehet, hogy a közjegyzőség és az ügyvédség között a foglalkozás természete s az ezzel kapcsolatosan kifejlődött mentalitás tekintetében lényegbevágó különbség van. Az ügyvéd az ügyeket ügyfele kétségtelenül egyoldalú érdekei nézőpontjából bírálja el. Az ügyletkötésnél a jó ügyvédnek arra kell ügyelnie, hogy ügyfelének érdekei a lehető legtökéletesebb mértékben megvédessenek. Ez a foglalkozás természete szerint az ügyvédi gondolkodásba beidegződött egyoldalú szemlélet az ügyvédet egyébként a legtárgyilagosabb felfogás mellett is elfogulttá teszi. Ezzel szemben a jó közjegyző hivatása természetének megfelelően s kötelességszerűen igyekszik az összes ügyletkötő felek érdekeit a lehetőség szerint egyenlő, igazságos mértékben venni figyelembe s ezzel kapcsolatosan mindegyik ügyletkötő féllel szemben az érdeksérelem lehetőségét kizárni. A mindennapi élet ügyleteinél nincs annyira jelentősége a pártatlan okiratszerkesztő közreműködésének. A családi vagyoni rendezéseknél azonban, ahol existenciák anyagi biztonsága az igazságosság és méltányosság legmesszebb-

menő elveinek figyelembevételével igényel tárgyilagos védelmet, a pártatlan közjegyzői közreműködés legalább is annyira megokolt, mint a házastársak ügyleteinél.

Mindezekfelett pedig *magá az okiratszerkesztés elméletileg az egész jogirodalomban s különösen a közjegyzői szakirodalomban s gyakorlatilag az összes régi és modern közjegyzői rendtartásokban, de még a magyar jogtörténetnek a hiteles helyekre vonatkozó adatai szerint is különlegesen és általánosságban közjegyzői teendő.* Semmi másra nem kell e tekintetben hivatkoznunk, bár az irodalom és a külföldi közjegyzői rendtartások e tekintetben bőséges érveket szolgáltatnak, csupán a kir. közjegyzői intézmény életbeléptetését megelőzően lefolytatott széleskörű tanácskozásokra, amelyeken különböző szaktestületek, királyi ítélő táblák, ügyvédi-, kereskedelmi- és iparkamarák részéről a közjegyzői okirati kényszer széles méretű megvalósítása tárgyában tettek előterjesztéseket. Így pl. a házastársak, vakok, siketnémák, analfabéták, fel- és lemenők ügyletei mellett minden ingatlan tulajdont átruházó, vagy ingatlant terhelő ügyletek közokirati kényszerére vonatkozólag is. Ilyen széles körben kérte a tárgyalások rendjén többek között Pósfai Károly táblabíró is „a közokiratok intézményének a magánjogi ügyletekhez szükséges jogbiztonsági előintézkedések összes teendőinek a behozandó közjegyzői intézet kizárólagos hivatási hatáskörébe való sorozását.”

Hogy mindezek ellenére a kir. közjegyzői intézményt az 1874. évi 35. törvénycikkben a közjegyzőség eredeti hivatását az okiratszerkesztést illetőleg igen szűkös keretek között léptették életbe s hogy az okiratszerkesztési munkakörben előbb az ügyvédekkel, majd egy teljesen megfontolatlan és könnyelmű kormányzati intézkedés következtében jogtudatlan, laikus elemekkel a községi jegyzőkkel kellett osztoznia, a kérdés elméleti helyességét és gyakorlati szükségességét egyáltalában nem szüntette meg, ahogyan nem tette különlegesen ügyvédi, avagy községi jegyzői teendővé az okiratszerkesztést sem. A magyar közjegyzői kar a harcot okiratszerkesztői hatáskörének kibővítéséért egy pillanatra sem adta fel, aminthogy a modern külföldi közjegyzői rendtartások példája is azt mutatja, hogy a minden vonatkozásban bevált közjegyzői intézmény kívánatos kifejlesztése irányában az okiratszerkesztői hatáskör kibővítése a helyes út. Ha tehát a magyar igazságügyi kormányzat a közjegyzői rendtartási novella tervezetével erre a helyes útra lépett, ezt a magyar ügyvédi kar — legkevésbé az általános jogszolgáltatás érdekeire tekintettel, — nem

tekintheti a fent kifejtettek szerint sem erkölcsi, sem pedig számottevő anyagi vonatkozású sérelemnek. Éppenúgy ahogyan a közjegyzői karnak sem volna egyetlen szava sem az ellen, ha az ügyvédi munkaalkalmakat az eredeti ügyvédi hivatás keretei között szaporítanák még akkor sem, ha ez véletlenül olyan területeken történék, ahol közjegyzői közreműködés is volt.

A jogrendszer helyes kiépítése a különböző jogszolgáltatási ágak hatáskörének lehető elkülönítése irányában kell történnék. Nem vagyunk e tekintetben a kompromisszumos az ú. n. bifurkatív megoldások hívei. Az ügyvédi hivatás az eredeti munkakör, a peres eljárás és az általános képviseleti jog tekintetében, a közjegyzői munkakör pedig a legsajátosabb közjegyzői működési terület, az okiratszerkesztés irányában bővítendő, tökéletesítendő és teendő a változott viszonyoknak megfelelővé. Másrészt pedig a jogrendszer kiépítésének elemi követelménye a jogszolgáltatás, az okiratszerkesztés területéről a kontárok, az e vonatkozásban súlyos kártételeket előidézően működő községi jegyzők haladéktalan és végleges kitiltása.

Kétségtelen jogszolgáltatási érdek igazolja tehát a közokirati kényszernek a fel- és lemenők ügyleteire való kiterjesztését. Ez az ügyvédi karnak erkölcsi sérelmet nem jelent, mert az okiratszerkesztés speciálisan közjegyzői teendő. Nem jelent számottevő s főleg jogtalan anyagi sérelmet sem, mert a családi vagyონrendezés területén eddig főleg a községi jegyzők tevékenykedtek. A jelentősebb családi jogügyletek egyébként ezáltal az ügyvédi közreműködés elől nem vonatnak el, mert, ahogyan a hagyatékok rendezésénél, úgy az ide vonatkozó családi ügyletkötéseknél is az előkészítés rendjén az ellentétes érdekű felek az ügyvédi közreműködést igénybe fogják venni. S végeredményben pedig a kisebb arányú anyagi hátrányokkal szemben az ügyvédi kar bőséges kárpótlást nyerhet azáltal, ha a közjegyzői karral karöltve energikusan folytatja tovább a küzdelmet a jegyzői magánmunkálkodások mielőbbi megszüntetése érdekében. Annyi nagysúlyú indok mellett ennek a küzdelemnek egyszer már eredménnyel kell végződnie.

Az igazságot és jogot hivatásszerűen védelmező ügyvédi karnak a tervezettel szemben elfoglalt merev álláspontja szerény véleményünk szerint s a fent kifejtettekre tekintettel a tárgyilagosság nézőpontjából mérlegelve nagysúlyúnak nem igen minősíthető. A magyar ügyvédi kar sokoldalú erényeinek ismerete és fenntartás nélkül való megbecsülése vezet ezért a tervezettel szemben való jobb belátásra irányuló megokolt bizalmunkhoz.

A kassai kir. közjegyzői kamara alakuló közgyűlése.

A 23700/1939. I. M. rendelet 4. §-a alapján újra felállított kassai kir. közjegyzői kamara alakuló közgyűlését *Forgách* Tivadar a kassai kir. törvényszék elnöke igazságügyminiszteri utasításnak megfelelően július 15. napjára hívta egybe. E napon kelt újra életre az idegen megszállás következtében 22 év óta szünetelő kamara, amely a magyar közjegyzőség életében jelentős szerepet játszott s amely kamarának területén a magyar közjegyzői karnak igen sok kiváló egyénisége az intézményre és a magyar jogszolgáltatásra nézve igen eredményes működést fejtett ki. Hogy csak a kamara utolsó elnökéről *Kovaliczky* Elek dr. volt sátoraljaújhelyi kir. közjegyzőről emlékezzünk meg, az ő közjegyzői közérdekű és szakirodalmi munkássága a kamara kereteit messze túlhaladóan országosan elismert és becsült volt.

A kamara alakuló közgyűlését az egybehívó *Forgách* Tivadar törvényszéki elnök nyitotta meg, elismerő szavakkal méltatván a magyar közjegyzői karnak a jogszolgáltatás terén kifejtett értékes munkásságát. Átadta ezután az elnöki széket *Nemes Bertalan* dr. miskolci kir. közjegyző, mint korelnöknek, aki üdvözölte a vendégeket, a kamara megjelent tagjait s megköszönte a törvényszéki elnök közreműködését. A kamarai választásokat ejtették ezután meg a következő eredménnyel: elnök lett *Jármy* Béla dr. sátoraljaújhelyi, kamarai rendes választmányi tagok *Fitos* Jenő dr. miskolci, *Imreh* Dénes dr. miskolci, *Szirányi* Dezső dr. rozsnyói és *Szmrecsányi* Pál dr. kassai, póttagok lettek *Czindery* Jenő dr. szerencsi és *Vitányi* Iván dr. abaújszántói kir. közjegyzők.

Jármy Béla dr. elfoglalván az elnöki széket a következő beszédet mondta:

„Midőn szívem egész melegével köszönöm meg az egyhangú bizalmat, mellyel engem az elnöki székbe emeltetek, mindenekelőtt hálatelt imám száll a Magyarok Istenéhez, aki megérnünk engedte, hogy a nagy és erős kassai közjegyzői kamarát 22 év kényszerszünete után, habár kisebb és csonka alakban is, újból visszállíthattuk. Hódolatteljes ragaszkodásunk és tiszteletünk emelkedik Magyarország Főméltóságú Kormányzója elé, akinek bölcs vezetése és hervadhatatlan magyar erényei kivívták részünkre ezt a magasztos percet.

Hálásan megköszönöm a törvényszéki Elnök Úr Öméltóságának közreműködését alakuló közgyűlésünkön és azokat a meleg szavakat, melyeket úgy a saját, mint a Miniszter Úr Öméltósága nevében kamaránk tagjaihoz intézni méltóztatott és megköszönöm a Táblai Elnök Úr Öméltósága képviselőjének és a kir. Főügyész Úrnak is megtisztelő megjelenését és érdeklődését és midőn külön is kérem az Elnök Úrtól, hogy az Igazságügy-miniszter Úr Önagyméltóságának tiszteletünket tolmácsolni méltóztassék, mindenekelőtt indítványozom, hogy a Kormányzó Úr Öfőméltóságának

hódoló és a Miniszter Úr Öméltóságához tisztelegő táviratot intézzünk e magasztos ünnep alkalmából.

Meggyőződésem, hogy semmi szükségem arra, hogy az elnöki szék elfoglalása alkalmából működésemet és a közjegyzői kamara irányelveit illetőleg programot adjak, mert tudom azt, hogy Kartársaim, e kamarának minden tagja mélyen át van hatva a közjegyzőség magasztos hivatásának öntudatától és mindnyájan tudjuk, hogy legfőbb célunk a magyar preventív jogszolgáltatás odaadó, hűséges és magasztos előmozdítása, a hozzánk forduló és hozzánk utalt ügyfelek érdekeinek lelkiismeretes és pontos kiszolgálása, hogy ezáltal mindnyájan teljesítsük azt a hivatást, melynek gyakorlásában a magyar közjegyzői kar a lefolyt 65 év alatt oly előkelő és nemes példát mutatott.

Tudom azt is, hogy ebben a kamarában nemcsak 19 hivatástudattal megáldott jogász, hanem 19 igazi magyar úr is ül együtt és így biztos tudom azt, hogy hivatásunkat mindnyájan kényes úri becsülettel is fogjuk teljesíteni olyként, hogy arra a fegyelmi bíróságra, melybe a megalakult kamara ma tagokat küld ki, soha komoly szükség nem lesz.

De én nemcsak a Kartársakhoz, nemcsak az emberekhez és jogászokhoz, hanem a Barátokhoz is fordulok a jelen pillanatban, akiket a mai naptól kezdve úgy tekintek, mint tágabb családomat és mondom Nektek, hogy legjobb tudomásom szerint a már eltöltött 60 évem alatt soha senkinek nem kívántam, tudatosan rosszat nem tettem, hanem mindig azon igyekeztem, hogy minden igaz és becsületes embernek, aki bármikor és bármely igaz ügyben reám volt utalva, csupán jót tegyek és ebben az öntudatban tárom felétek most is meleg baráti karjaimat és szentül ígérem, hogy minden bajotokban, gondotokban bennem hűséges barátra fogtok találni, aki Értetek és Karunkért mindent megtesz, ami fogyó erejétől kitelik és biztos hiszem, hogy felemelő hivatásunk tudatában igaz baráti együttműködéssel fogjuk szolgálni erőnk fogytaig tisztos Karunk és a magyar jogszolgáltatás érdekeit és remélem, megadja nekünk mindannyiunknak a Magyarok Istene, hogy ismét megérjük Kamaránk régi nagyságát és az egész nagy és boldog Magyarországot.

Ismételten hálásan köszönöm kitüntető egyhangú bizalmatokat.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után a közgyűlés az elnöki indítványnak megfelelően egyhangúlag elhatározta, hogy a kamara megalakulása alkalmából Horthy Miklós kormányzót és Radocsay László dr. igazságügy-minisztert távirattal üdvözli.

Az alakuló közgyűlés berekesztése előtt felolvasták *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnök, budapesti kir. közjegyzőnek a budapesti kir. közjegyzői kamara, *Fekete* László dr. budapesti kir. közjegyzőnek és *Szemerjay-Petrán* Tibor dr. budapesti kir. közjegyzőnek a Kir. Közjegyzők Közlönye s az azt kiadó Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete nevében küldött táviratait. Az ülésen megjelent még a törvényszéki elnökön kívül *Radványi* Géza dr. táblai tanácselnök és *Altdorffer* István dr. kir. főügyészhelyettes. A kamarai tagok közül jelen voltak az ülésen: *Nemes Bertalan* dr. miskolci, *Kovács* Géza dr. mezőkövesdi, *Seress* István dr. pütnoki, *Hajnal* Bálint dr. sajószentpéteri, *Jármy* Béla dr. sátoraljaújhelyi, *Czindery* Jenő dr. szerencsi, *vitéz* Kiss Antal dr. tokaji, *Molnár*

Kálmán dr. szikszói, Vitányi Iván dr. abaújszántói, Szmrecsányi Vidor dr. királyhelmeci, Szirányi Dezső dr. rozsnói és Szluha Dezső dr. szepsi kir. közjegyzők. A kamara az elnök helyettesítésével Szmrecsányi Pál dr., a titkári teendők ellátásával Imreh Dénes dr. választmányi tagokat bízta meg s számvizsgálók lettek Hajnal Bálint dr., Szmrecsányi Vidor dr. és Szluha Dezső dr.

Közlemények.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Pulay József* dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettest *Zirere, Priegl László* dr. veszprémi ügyvédet Devecserbe kir. közjegyzőkké nevezte ki. *Pulay József* dr. kinevezéséről — úgy hisszük — az egész magyar közjegyzői kar osztatlan igaz örömmel vett tudomást. *Pulay* egyike volt a magyar közjegyzőhelyettesi kar legtehetségesebb és legképzettebb tagjainak, aki példás helyettesi működése mellett minden közjegyzői és helyettesi közérdekű kérdéseknek lelkes és agilis támogatója volt. Elnöke volt a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesületének s ennek a közlönynek egyik legszorgalmasabb munkatársa. Okos beszédei és értékes cikkei mindenkor méltóak voltak a közjegyzői kar fokozott figyelmére.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter vitéz *Kozma György* dr. budapest III. kerületi kir. közjegyzőt Debrecenbe, *Szilléry Péter* dr. kir. közjegyző, kormányfőtanácsost Budapest székesfőváros III. kerületébe, *Molnár Kálmán* dr. szikszói kir. közjegyzőt Gyöngyösre, *Mustó Sándor* dr. nagykállói kir. közjegyzőt Debrecenbe saját kérelmükre áthelyezte.

Halálozás. *Békésy Jenő* dr. debreceni kir. közjegyző Debrecenben ez évi július hó 5. napján elhalálozott. A nagy részvét mellett lefolyt temetésén a közjegyzői kar nevében *Hadházy Zsigmond* dr. debreceni kir. közjegyző meleg szavakkal búcsúztatta el. A kamara elhunytáról külön gyászjelentést adott ki. *Békésy Jenő* dr. 1879-ben született. 1912—1919. években Nagyváradon folytatott ügyvédi gyakorlatot. 1919—1925. években mint helyettes működött néhai *Galánffy János* dr. volt debreceni kir. közjegyző irodájában. 1925. év végén nevezték ki *Hajdúszoboszlóra* kir. közjegyzővé s onnan 1939. július havában helyezték át Debrecenbe. A debreceni kamarának választmányi tagja, helyettes elnöke és a fegyelmi bíróság tagja volt. A karnak szorgalmas, igen munkás és érdemes tagja volt s elhunytá a kar részére komoly veszteséget jelent.

A debreceni kamara közgyűlése. A debreceni kir. közjegyzői kamara rendes évi közgyűlését Debrecenben 1941. június 15. napján tartotta meg. Az ülést *Örley Dénes* dr. kamarai elnök vezette s azon jelen voltak még vitéz *Bareza Ferenc* dr., *Békésy Jenő* dr., *Bognár József* dr., *Csiky Gusztáv* dr., *Csongvay Géza* dr., *Erdőhegyi János* dr., *Fitos Jenő* dr.,

Gáthy Árpád dr., *Hadházy Zsigmond* dr., *Hajnal Bálint* dr., *Horthy István* dr., *Imreh Dénes* dr., vitéz *Kiss Antal* dr., *Kovách Dénes* dr., *Kovács Géza* dr., vitéz *László Béla* dr., *Mándy András* dr., *Megyeri Lajos* dr., *Miskolezy Pál* dr., *Mustó Sándor* dr., vitéz *Simon Árpád* dr., *Szarka Dezső* dr., *Szathmáry László* dr., *Szotyori Nagy Sándor* dr., *Ujvárossy Lajos* dr., *Varga Kálmán* dr. és *Vitányi Iván* dr. A közgyűlés megnyitása után *Örley Dénes* dr. elnök a magyar anyagi örökösödési jog törvényes szabályozásáról, illetve egységesítéséről tartott értékes beszédet, amelyet nemkülönben a *Kovách Dénes* dr. titkártól szerkesztett és előterjesztett tartalmas titkári jelentését e közlöny jövő számában fogjuk részletesebben ismertetni. A közgyűlés a titkári jelentést *Horthy István* dr. és *Imreh Dénes* dr. felszólalásai után egyhangúlag elfogadta. Hasonlóan elfogadta az évi zárószámadást, vagyonskimutatást és költségvetési előirányzatot. A zárószámadás szerint 1940. évben bevétel volt az 1939. évről áthozott 866.37 P-vel együtt 3877.33 P., kiadás volt összesen 3257.04 P. s így az 1941. évre átvittek 620.29 P. összeget. A közgyűlés végén megejtett választások eredménye a következő: elnök lett újból *Örley Dénes* dr., választmányi rendes tagok *Békésy Jenő* dr., *Kovách Dénes* dr., vitéz *László Béla* dr., *Ujvárossy Lajos* dr., póttagok lettek: vitéz *Bareza Ferenc* dr. és *Szabó Áron* dr. A számvizsgáló bizottság tagjaiul megválasztották *Megyeri László* dr., *Szarka Dezső* dr. és *Varga Kálmán* dr. kir. közjegyzőket.

Közjegyzői állások a visszacsatolt Délvidéken. A minisztérium a visszacsatolt délvidéki területeken az igazságszolgáltatás szabályozása tárgyában 5470, 5480 és 5490/1941. M. E. számok alatt 3 rendeletet bocsátott ki, amelyek a Budapesti Közlöny július 27. számában jelentek meg. Az 5480/1941. M. E. számú rendelet a visszafoglalt területeken 21 közjegyzői állást rendszeresít és pedig Szabadkán és Újvidéken 3—3, Zentán és Zomborban 2—2, Alsólendván, Apatinban, Dárdán, Hódságon, Kulán, Muraszombaton, Óbecsén, Palánkán, Titelen, Topolyán és Zsablyán 1—1 közjegyzői állást. Az apatini, hódsági, kulai, óbecsei, palánkai, titeli, topolyai, zsablyai, szabadkai, újvidéki, zentai és zombori állás, illetve állások a szegedi, a dárdai állás a pécsi, az alsólendvai és muraszombati közjegyzői állások pedig a szombathelyi közjegyzői kamarához fognak tartozni. A rendelet külön szabályozza a közjegyzővé való kinevezés előfeltételeit s e tekintetben a visszacsatolt területen az 1941. április 11. napján érvényben volt jogszabályokat tekinti hatályosaknak. A délvidéki közjegyzői állásokat 1942. június 30-ig pályázat mellőzésével is be lehet tölteni.

Új állások rendszeresítése. Az igazságügyminiszter 27670/1941. I. M. számú rendeletével Pécsen harmadik, a 31919/1941. I. M. rendeletével Gyöngyösön második és a 32269/1941. I. M. számú rendelettel Debrecenben negyedik kir. közjegyzői állást rendszeresített. A rendeletek az örökösödési ügyekben az időrendi beosztást megfelelően módosítják. Ezekkel az új állásrendszeresítésekkel szemben is fenn kell tartanunk azt az állandóan hangoztatott véleményünket, amely szerint a jelenlegi teljesen bizonytalan gazdasági helyzet mellett új állások rendszeresítését, különösen, amikor ez már működő közjegyzők anyagi érdekeit súlyosan érinti, nem tartjuk megokoltnak, aminthogy, az illető kamarák sem véleményezték egyik állásrendszeresítését sem.

Az erdélyi közjegyzők nyugdíjügve. Az igazságügyminiszter 48000/1941. I. M. szám alatt rendeletet bocsátott ki, amely szerint a 45100/1940. I. M. rendelet (L. e. közlöny 1940. 8. szám, 158., 159. oldal) rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell a visszaesatolt keleti és erdélyi országrészen rendszeresített állásra kinevezett kir. közjegyzők működési idejének számítása és a póttjárulék fizetési kötelezettség szempontjából. A hatályosság tekintetében kiterjesztett rendelet szerint annak a kir. közjegyzőnek nyugdíjjogosultság szempontjából irányadó működési idejébe, akit még magyar igazságügyminiszter nevezett ki, be kell számítani az átsatolt területen teljesített működési időt.

A közjegyzői díjak emelése. A budapesti kir. közjegyzői kamara a július hó 9. napján tartott választmányi ülésen elhatározta, hogy az árak egyre fokozódó nagyarányú és általános növekedésére való tekintettel a közjegyzői díjak emelésének kérelmezése elől immár a közjegyzői kar sem térhetvén ki, e tárgyban az igazságügyminiszterhez felterjesztést intéz. A közjegyzői állandó díjak a szélesvonalú áremelkedésekkel szemben valóban anachronizmusként hatnak s az áremelkedések természetesen a közjegyzőket is súlyosan érintvén, az állandó díjak emelésére vonatkozó előterjesztés teljes mértékben indokolt.

Közjegyzői kamarák kerületének módosítása. Egyes kir. közjegyzői kamarák kerületének módosítása tárgyában a rendelet, amelyről előzetesen az előző számban már megemlékeztünk, 42000/1941. I. M. szám alatt a Budapesti Közlöny 144. számában jelent meg. Az 1941. július 1. napján életbelépett rendelet szerint a lévai és verebelyi kir. járásbírótság területe a szombathelyi közjegyzői kamara kerületéből a budapesti kamara kerületébe esatoltatott át. A debreceni kamara kerülete a rendelet szerint a beregszászi, debreceni, huszti, máramarosszigeti, nyiregyházi, szolnoki és az ungvári, a kassai közjegyzői kamara kerülete pedig a kassai, miskolci, rimaszombati és a sátoraljaújhelyi törvényszék területével esik egybe. Ez a rendelet állapította meg a kassai kamara területét is, amelyhez e rendelet alapján mindössze 19 közjegyző tartozik. Ezt a létszámot egy kamara részére, amint ez irányú álláspontunkat már többször kifejtettük, túlkevesnek találjuk.

A Budapesti Közlöny előfizetésére vonatkozólag, mint már hírül adtuk, a szombathelyi kamara felterjesztést intézett a m. kir. igazságügyminiszterhez kérve, tegye lehetővé a kamarának és kir. közjegyzőknek, hogy a közhatóságok részére megállapított előfizetési árért kaphassák meg a hivatalos lapot. A szombathelyi kamarának megküldötte a kir. igazságügyminiszter a kérdésben illetékes kir. pénzügyminiszter döntését, mely szerint elvi és pénzügyi okokból nem találta figyelembe vehetőnek a Budapesti Közlöny kedvezményes előfizetésének megengedését a kamarák és közjegyzők részére. Ugyanis — amint az e tárgyban írt előző felterjesztésekre adott válaszokban is hangsúlyozták, — csak a szoros értelemben vett állami és önkormányzati hatóságok és hivatalok igényelhetik ezt és a kedvezménynek e kereten túlmenő kiterjesztése a hivatalos lap pénzügyi egyensúlya érdekében sem engedhető meg.

Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének kiegészítése. A m. kir. pénzügyminiszter 123.500/1941. IV. a. számú rendeletével a 4260/1929. M. E. és a 174.840/1936. IV. a. P. M. rendeletekkel megállapított óvadékképes értékpapírok jegyzékét kiegészítette, illetve módosította.

Miért csere a tulajdonközösség megszüntetés. A házastársak közös néven álló ingatlanaira nézve a tulajdonközösséget megszüntették akként, hogy bizonyos ingatlanok az asszonyé, s más ingatlanok a férjé legyenek s az okiratban külön-külön megengedték, hogy a tulajdonjog vagyontársaság megszüntetése jogcímén egymás javára bekebeleztesék. A budapesti ingatlanok tulajdonjogának átirása végett a férj az okirat hiteles kiadványát a közp. kir. járásbírótság, mint tkvi hatósághoz adta be, ahonnan 15980/1941. szám alatt az alábbi végzést vette kézhez: „A tkvi hatóság S. Gy. neje sz. H. M. rákosszentmihályi (Nádor-u. 5.) lakosok ellen a Bpest szföv. dunabalparti részének 16136., 16137., 16138., 16139., 16140. sz. tkvi betéteiben felvett ingatlanilletőségekre vonatkozó tulajdonjog bekebelezése iránti kérvényét feljegyzés mellett elutasítja, mert arra vonatkozó kérelem, hogy a rákosszentmihályi 2407. sz. tkvi betétben folyamodó néven álló ingatlantulajdonosok tulajdonközösség megszüntetése folytán ellenérdekű fél javára bekebeleztesék, nem terjesztett elő. Jelen esetben lényegében csere forog fenn, ennél fogva a csere tkvi keresztül vitelére vonatkozó szabályok az irányadók. Így tehát a tulajdonjog bekebelezésének mindkét tkvi hatóságnál elrendelendő foganatosítása bármelyik, tehát a jelen tkvi hatóságnál is kérhető, a kérvény azonban csak „csere teljes keresztülvitelére irányulhat.“

Hogy milyen jogi okfejtés vezette a tkvi hatóságot ahhoz, hogy a kétségtelen tulajdonközösség megszüntetést csere néven minősítse, azt nem tudjuk. Hogy azonban ez az okfejtés jogi alappal alig bír, az minden kétségen felül megállapítható.

Az O. F. B. hatásköre örökösödési jogi kérdések elintézésére. Közlönyünk 1940. január havi számában „Az Országos Földbirtokrendező Bíróság hatásköre kiterjed-e örökösödési ügyekre“ címmel leközölt értekezésemre utalással közlöm, hogy az érdekelt felek tanácsomra a következő kérelmet terjesztették elő a járásbírósnál:

„A Szamostatárfalván 1925. nov. 2-án végrendelet tétele nélkül elhalt id. Porkoláb Pál szamostatárfalvai volt lakos hagyatéka ügyében a Pk. 3834/1939. sz. alatt kibocsájtott végzésre, — amely szerint Porkoláb Lajosné, Porkoláb Róza, Holeman Jánosné Porkoláb Erzsébet örökösökkel szemben örökösödési igényünkkel a törvény rendes útjára utasítottunk, — azt a kérelmet terjesztjük elő: méltóztassék az összes iratokat az 1928. évi XLIII. t.-c. alapján a hatásköri bírósághoz felterjeszteni a célból, hogy mondja ki a hatásköri bíróság, hogy az OFB. 20014/1929. számú ítéletével hatáskörét túllépve, oly ügyben határozott, amely ügyben határozat hozatalra és az eljárás lefolytatására az 1894. évi XVI. t.-c. 7. §-a alapján a kir. jbiróság illetékes.

A hatásköri összeütközés megállapításával kérjük az OFB. sérelmezett ítéletét hatályon kívül helyezni és id. Porkoláb Pál után a hagyatéki eljárás lefolytatása iránt intézkedni, stb., stb.“

A járásbíróság a kérelemnek helyt adott s az iratokat felterjesztette a hatásköri bírósághoz. A hatásköri bíróság az ügyben 1940. Hb. II/7. szám alatt a következő határozatot hozta:

„Ebben az ügyben abban a kérdésben, hogy néhai Porkoláb Pál részére az Országos Földbirtokrendező Bíróság által juttatott ingatlan vagyonban kik hivatottak öröklésre, az eljárás a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.“

A határozat indokolásából közöljük a következőket: „Ebben az ügyben az irányadó tényállás szerint Csegöld község földbirtokrendezési ügyében a lemondás folytán megüresedett ingatlanoknak az 1928. évi XLI. t.-c. 5. §-a alapján juttatás során egyfelől az Országos Földbirtokrendező Bíróság 201014/1929. O. F. B. szám alatt hozott ítéletében tudomásul vette, hogy néhai Porkoláb Pálnak juttatott ingatlanok a nevezett örökösait kiskorú Porkoláb Rózát és kiskorú Porkoláb Erzsébetet illetik egymás közt egyenlő arányban.

Másfelől a végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt Porkoláb Pál hagyatékai ügyében a fehérgyarmati kir. járásbíróság Pk. 3834/1939. szám alatt hozott végzésével megállapította, hogy néhai Porkoláb Pál után örökösödésre hivatottak törvényes leszármazói és pedig: néhai Porkoláb Gyula jogán gyermekei Porkoláb Lajosné sz. Porkoláb Róza és Holzman Jánosné sz. Porkoláb Erzsébet, továbbá Veszprémi Pálné sz. Porkoláb Rozália, Köpfner Istvánné sz. Porkoláb Erzsébet és Dányádi Andrásné sz. Porkoláb Ágnes. Majd a kir. járásbíróság ugyanezzel a végzéssel utóbb említetteket öröklési igényükkel a törvény rendes útjára utasította az Országos Földbirtokrendező Bíróság ítélete alapján jogszerűen birtokban lévő Porkoláb Lajosnéval és Holzman Jánosnéval szemben.

Ekként ebben az ügyben abban a kérdésben, hogy néhai Porkoláb Pál után kik hivatottak öröklésre, az Országos Földbirtokrendező Bíróság, mint az 1928. évi XLIII. t.-c. 2. §-ának 2. bekezdése alá tartozó külön bíróság és a fehérgyarmati kir. járásbíróság, mint rendes bíróság érdemben határozta. Következésképpen ebben a kérdésben — figyelemmel az 1928. évi XLIII. t.-c.-re — az 1907. évi LXI. t.-c. 7. §. 1. bekezdésének 3. pontja alá tartozó hatásköri összeütközés esete merült fel.

Ennek a hatásköri összeütközési esetnek az eldöntésére az 1928. évi XLIII. t.-c. 1., 2., 4. és 5. §-ai értelmében a Hatásköri Bíróság hivatott.

A Hatásköri Bíróság a felmerült hatásköri összeütközést a rendes bíróság hatáskörének megállapításával szüntette meg a következő okokból.

Előrebocsátja a Hatásköri Bíróság, hogy az Országos Földbirtokrendező Bíróság szóbanforgó ítéletét a megüresedett ingatlanoknak az 1928. évi XLI. t.-c. 5. §-a alapján juttatása alkalmával tartott helyszíni tárgyalás alapján hozta. A néhai Porkoláb Pálnak juttatott ingatlanok a nevezett elhalálása folytán azonban megüresedett ingatlanoknak nem tekinthetők. Megüresedett ingatlanoknak ugyanis az 1924. évi VII. t.-c. 2. §-ában foglalt és e törvénycikk 19. §-ára hivatkozás, valamint e törvénycikk 19. §-ának utolsó bekezdésében, továbbá az 1928. évi XLI. t.-c. 5. §-ában foglaltak egybevételét értelmében csak olyan juttatott ingatlant lehet tekinteni, melyet a juttatótól elvettek, vagy amelyet a juttatott elállás, vagy más ok következtében át nem vesz, illetőleg elhagy.

Az Országos Földbirtokrendező Bíróság által az arra jogosultnak juttatott ingatlant tulajdonul kapja. Az ilyen ingatlan a közforgalomból kivéve nincsen, csak forgalomképesége bizonyos tekintetben korlátozott (1920. évi XXXVI. t.-c. 76. §., 11070/1934. M. E. számú rendelet 15. §.).

Ezekre tekintettel néhai Porkoláb Pál részére juttatott ingatlanok a nevezett halálával nem üresedtek meg, hanem hagyatékai vagyonként, örökösökéi révén — örökösödési eljárás tárgyául szolgáltak.

Az ingatlanok közérdekű földbirtokrendezés céljából történt igénybevétele és juttatása — amint azt a Hatásköri Bíróság már számos határozatában kimondta — egyfelől az állam, másfelől a megváltást szenvedő és a földhözjuttatott fél között, továbbá a megváltást szenvedő és a földhözjuttatott között, végül az állam, illetőleg a megváltást szenvedőnek és a földhözjuttatottak jogutódai között hoz létre közjogi jogviszonyt. A földhözjuttatottal a juttatott ingatlan tekintetében magánjogi kapcsolatban álló fél között jogviszony azonban — még ha hatósági jóváhagyástól vagy hozzájárulástól feltételezetten jöhet létre érvényesen — magánjogi természetű.

Az öröklés — alapuljon az családi, vérségi kapcsolaton vagy az örökösök akaratán — magánjogi jogviszony. Ekként az ilyen jogviszonyból származó vitás kérdések elbírálása a rendes bíróság hatáskörébe tartozik, hacsak kifejezett ellenkező jogszabály nincsen. Olyan jogszabály pedig nincsen, amely a közérdekű földbirtokrendezés során juttatott ingatlanokra vonatkozó örökösödés rendezését a rendes bíróság hatásköréből elvonná, vagy kifejezetten az Országos Földbirtokrendező Bíróság hatáskörébe utalná.

Következésképpen a juttatott ingatlanokra vonatkozó örökösödés kérdésében is az általános szabályok az irányadók.

Az öröklés rendezése az örökösödési eljárás keretében történik. Az örökösödési eljárást pedig az 1894. évi XVI. t.-c. szabályozza, amelynek 6. §-a szerint az örökösödési eljárás a kir. járásbíróságok hatáskörébe tartozik.

A kifejtettek értelmében tehát az öröklés rendezése és az örökösödés kérdésének eldöntése a juttatott ingatlanok tekintetében is az örökösödési eljárásra tartozik. Az örökösödési eljárás lefolytatására pedig az 1894. évi XVI. t.-c. 6. §-a értelmében a rendes bíróság hivatott.

A hatásköri bíróság eme határozatának országos viszonylatban is nagy horderejét mi sem igazolja jobban, mint a OFB. alábbi 1101/1941. számú végzése:

„Minthogy a Hatásköri Bíróság kimondta, hogy abban a kérdésben, hogy néhai Porkoláb Pál részére az Országos Földbirtokrendező Bíróság által juttatott ingatlanvagyonban kik hivatottak öröklésre, az eljárás a rendes bíróság hatáskörébe tartozik“, az Országos Földbirtokrendező Bíróság megállapítja, hogy ezzel hatálytalanná vált a 20014/1929. O. F. B. számú végzésnek az a része, mely „néhai id. Porkoláb Pálnak juttatott 1074/13. és 1074/20. hrszámú összesen 4 és 1/2 hold területet örökösökéi kk. Porkoláb Rózát és kk. Porkoláb Erzsébetet egymásközt egyenlő arányban“ illetik.

Egyúttal erre a határozatra nagyobb horderejénél fogva szükséges felhívni az Országos Földbirtokrendező Bíróság elnöksége figyelmét is, mivel a *Hatásköri Bíróságnak ez az állásfoglalása kizárja most már annak a lehetőségét, hogy az Országos Földbirtokrendező Bíróság a jövőben bármily intézkedésével is beleavatkozzék a hagyatéki eljárásba s nevezetesen a juttatott területeket elhalálozás esetén az örökösökre mint hagyatékot átírhassa.* Közli: vitéz Barcza Ferenc dr. fehérgyarmati kir. közjegyző.

Kihirdetett törvények:

1941. VII. t.-c. az irodalmi és művészeti művek kölcsönös védelme tárgyában Berlinben 1940. november 6. napján kelt magyar-német egyezmény becikkelyezéséről,

1941. VIII. t.-c. a Budapesten 1940. június 6. napján kelt magyar-német kiadatási szerződés becikkelyezéséről.

Rendeletek:

4380/1941. M. E. Nyirábrány község törvénykezési átcsatolása. (Bp. Közlöny, 135. szám.).

4510/1941. M. E. A Magyar Szent Koronához visszaesetelt keleti és erdélyi országrészen a polgári peres és nem peres eljárások folytatására vonatkozó rendelkezések kiegészítése. (Bp. K. 139. sz.).

4650/1941. M. E. A váltón alapuló visszkereseti jog elévülésének a Magyar Szent Koronához visszaesetelt felvidéki és kárpátaljai területekre vonatkozó újabb szabályozása, valamint a váltón alapuló kereseti jog elévülésének a Magyar Szent Koronához visszaesetelt felvidéki területre vonatkozó szabályozása. (Bp. K. 142. sz.).

42.000/1941. I. M. Egyes közjegyzői kamarák kerületének módosítása. (Bp. K. 144. sz.).

123.500/1941. P. M. Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének, valamint az üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékekre vonatkozó összeállításoknak módosítása és kiegészítése. (Bp. K. 144. sz.).

4730/1941. M. E. A román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrészen az ingatlan elidegenítésének, vagy megterhelésének megtámasztására vonatkozó perindítási szándék bejelentési határidejének újabb megállapítása. (Bp. K. 145. sz.).

133.149/1941. P. M. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengő értékre átszámítása.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

60. A szülők végrendeletükben az örökhagyó után kifejezetten arra az esetre rendeltek utóörökösöket, ha az örökhagyó gyermektelenül hal meg. Gyermek megjelölés alatt kétség esetében az élet közönséges felfogásának megfelelően a házasságból származott vagyis a törvényes ivadékot kell érteni. *Közfelfogással ellenkezik az, ha gyermek elnevezés alatt az örökbecsített vagy éppen a természetes gyermekek is értendők volnának.* Ennek a végrendelet körülményeiből, vagy magából a végrendelet szövegéből kellett volna kifejezésre jutnia. (K. P. I. 1144/1940.).

61. A bírói gyakorlat szerint nincs akadálya annak, hogy a bíróság az ugyanegy jogügyletbe foglalt érvényes és érvénytelen megállapodásokat egymástól szétválassza és az érvényes megállapodás alapján járó jogos követelést megítélje, ha feltehető, hogy a szerződő felek a megállapodást az érvénytelen kötelezettség vállalás nélkül is megkötötték volna és a megállapodás érvényes része nem áll szükségképpen összefüggésben a házasság felbontására irányuló megegyezéssel. — A házastársaknak arra irányuló elhatározásánál, hogy kérjék-e a házasság felbontását vagy sem, csak erkölcsi szabályok lehetnek irányadók és így ha megállapítható az, hogy a házastársak közötti megállapodások, a vagyonzajuttatás biztosításának az volt a célja, hogy valamelyik házastársnak a házasság felbontására való beleegyezése a házassági bontóper megindítására s a bontóperben való komoly védekezés mellőzésére bírja, a vonatkozó *megállapodás a jóerkölcsökbe ütköző volta miatt érvénytelen.* (Bp. T. 21.5927/1940.).

62. A *hozomány adására vonatkozó jogügylet* általában véve különös alakszerűséghez kötve nincs. Az 1886:VII. t.-c. 22. §-ának a. pontja a közjegyzői okiratba foglalást érvényességi kellékként csak házastársak között létrejött hozományi ügyleteknél írja elő, a feleség nagynénjével szemben az írásbeli okirat hiányára alapított kifogás tehát alaptalan. (Bp. T. 24.2672/1940.).

63. A *gyermek törvényteleniségétől* függő jogait érvényesíteni kívánó harmadik személy a férj halála után az egyéb anyagi feltételek fennforgása esetén sem támadhatja meg a gyermek törvényes származását oly módon, hogy az ítélet mindenkivel szemben hatályos legyen, az ilyen per-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“ és a „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

ben hozott ítélet csak a felek között hatályos, tehát a gyermek közjogi helyzetét nem érinti. (Bp. T. III. 8558/1940.).

64. Az anyagi jog értelmében az *örökbefogadási szerződés felbontását* akkor is lehet kérni, ha a szerződő felek valamelyike oly súlyos beszámítás alá eső vétkes magatartást tanusított, vagy az örökbefogadási szerződésből eredő kötelezettségét oly súlyosan sértette meg, hogy e miatt az örökbefogadási szerződés fenntartása a másik félre elviselhetetlenné vált. Ugyancsak az anyagi jog szerint a szülők a nagykorú és keresőképes gyermekeiket nem kötelesek eltartani. Arra sem kötelesek, hogy életükben vagyonukat, vagy annak egy részét gyermekeiknek átengedjék. Az örökbefogadási szerződés felbontására tehát önmagában véve az a körülmény, hogy az örökbefogadó a keresőképes örökbefogadottakat eltartani, illetve vagyonuk egy részét nekik átengedni nem akarták, okul nem szolgálhatott. (K. P. III. 5341/1940.).

65. *Agi vagyonban* a nagyszülők és az azoktól származó oldalrokonok csak akkor örökölnék, ha sem ági öröklésre jogosult szülők, sem tőlük származó oldalrokonok nincsenek. A szülők és azoknak leszármazói a nagyszülőket az öröklésből feltétlenül, tehát akkor is kizárják, ha a hagyatéki vagyon a még életben levő nagyszülőktől származott. Ugyanígy kizárólag ági öröklésre jogosult szülők, vagy ennek leszármazója az örökhagyók előtt elhalt nagyszülők, akiktől a vagyon eredt más leszármazó van. (Bp. T. X. 10856/1940.).
